

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

عربی (۳)

سال سوم آموزش متوسطه

رشته ادبیات و علوم انسانی

این کتاب در سال تحصیلی ۹۲-۹۱ بازنگری شد و در اصلاح آن از نظرات دبیرخانه کشوری درس عربی و نیز گروه‌های آموزشی و دبیران مجرب عربی استفاده شد.

وزارت آموزش و پرورش سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

برنامه‌ریزی محتوا و نظارت بر تألیف : دفتر تألیف کتاب‌های درسی ابتدایی و متوسطه نظری

نام کتاب : عربی (۳) - ۲/۲۵۴

مؤلفان : عیسی متقی‌زاده، حمیدرضا میرحاجی، علی چراغی و حبیب تقوایی

بازنگری : عادل اشکبوس، حبیب تقوایی و عبدالله یزدانی

آماده‌سازی و نظارت بر چاپ و توزیع : اداره کل نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی

تهران : خیابان ایرانشهر شمالی - ساختمان شماره ۴ آموزش و پرورش (شهید موسوی)

تلفن : ۹-۸۸۸۳۱۱۶۱، دورنگار : ۸۸۳۰۹۲۶۶، کدپستی : ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹

وبسایت : www.chap.sch.ir

مدیر امور فنی و چاپ : لیدا نیک‌روش

نقّاش : محمدحسن معماری، علیرضا رضائی‌کُر

طراح جلد : علیرضا رضائی‌کُر

صفحه‌آرا : علی نجمی، غزاله نجمی

حروفچین : سیده فاطمه محسنی

مصحح : سیف‌الله بیگ محمد دلیوند، حسین چراغی

امور آماده‌سازی خبر : فریبا سیر

امور فنی رایانه‌ای : حمید ثابت کلاچاهی، مریم دهقان‌زاده

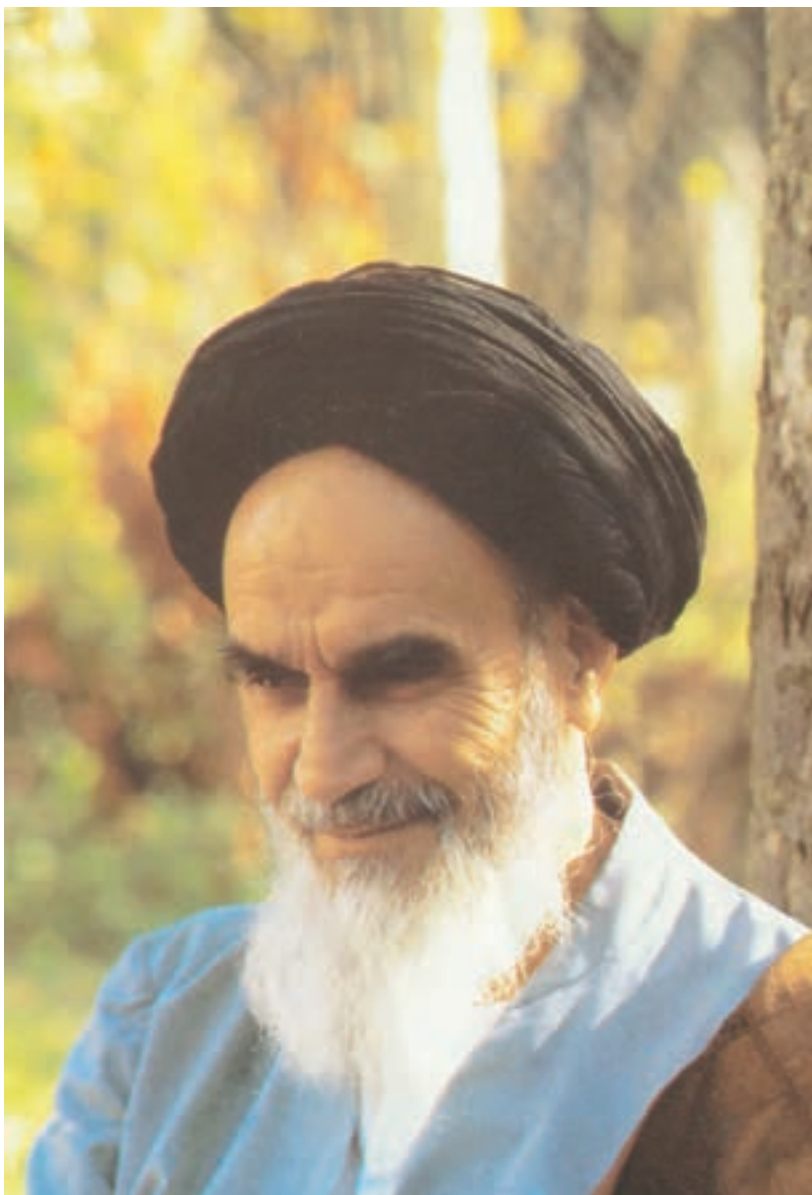
ناشر : شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران - تهران - کیلومتر ۱۷ جاده مخصوص کرج - خیابان ۶۱ (داروپخش)

تلفن : ۵-۴۴۹۸۵۱۶۱، دورنگار : ۴۴۹۸۵۱۶۰، صندوق پستی : ۱۳۹-۳۷۵۱۵

چاپخانه : شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران «سهامی خاص»

سال انتشار و نوبت چاپ : چاپ شانزدهم ۱۳۹۵

حق چاپ محفوظ است.

نگوید که لغت عربی هم از ما نیست؛ لغت عربی از ماست؛
لغت عربی لغت اسلام است و اسلام از همه است.
امام خمینی رحمه الله علیه

فهرس الكتاب

الدرس	العنوان	القواعد	الصفحة
الدرس الأول	الأدب في الخطاب	التذكار (١)	١
الدرس الثاني	الشجاعة في الحق	التذكار (٢)	١٢
الدرس الثالث	الأمثال والحكم	الأمثال	٢٣
الدرس الرابع	إلى الفجر	الأجوف	٣٥
الدرس الخامس	إبتسم للحياة	التناقص	٤٥
الدرس السادس	ألعل غذاء وشفاء	التناقص المزيد	٥٧
الدرس السابع	من طرائف الحكمة	المفعول المطلق - المفعول له	٦٦
الدرس الثامن	المُنَبِّي و سَعْدِي	التوابع	٧٦
الدرس التاسع	بشر الحافي	الحال	٨٩
الدرس العاشر	فتح القلوب	التمييز	٩٨

١٠٨	أَلْمَنَادَى	يَقْظُهُ وَ تَحَرُّرُ	الدَّرْسُ الْوَاحِدِي عَشَرَ
١١٩	أَلْمُسْتَشَى	سَيِّدَةُ آيَاتِ الْقُرْآنِ	الدَّرْسُ الثَّانِي عَشَرَ
١٢٧	أَسَالِيْبُ الْجُمْلَةِ «التَّعَجُّبُ، الْمَدْحُ وَ الْمَذَمُّ»	النَّاسِكُ وَ الشَّيْطَانُ	الدَّرْسُ الثَّالِثُ عَشَرَ
١٣٨	أَلْبَلَاغَةُ (١) «عِلْمُ الْمُعَانِي»	فَبَسَّاتُ مِنَ الْإِعْجَازِ الْعِلْمِيِّ لِلْقُرْآنِ	الدَّرْسُ الرَّابِعُ عَشَرَ
١٥٠	أَلْبَلَاغَةُ (٢) «عِلْمُ الْبَيَانِ»	إِلَى سَلَامٍ وَ التَّقَدُّمِ	الدَّرْسُ الْخَامِسُ عَشَرَ
١٥٨	أَلْبَلَاغَةُ (٣) «عِلْمُ الْبَدِيعِ»	أَيْنَ الزَّادُ يَا مَسَافِرُ	الدَّرْسُ السَّادِسُ عَشَرَ
١٦٨			الْمُلْحَقَاتُ
١٨٠			الْمُعْجَمُ

مقدمه

ویژگی‌های این کتاب :

۱- این کتاب در شانزده درس تنظیم شده است. درس ۱ و ۲ به یادآوری مهم‌ترین عناوین و سرفصل‌های کتاب سال دوم اختصاص دارد تا امکان ارزش‌یابی تشخیصی را در اختیار دبیران محترم قرار داده و آنان را قادر سازد با مروری گذرا بر آموخته‌های پیشین، به مباحث اصلی کتاب بپردازند. آنچه در این مرحله لازم به ذکر می‌نماید این است که معلمان عزیز این دروس را فقط جهت یادآوری تلقی کرده و زمان زیادی را به تدریس آن اختصاص ندهند.

۲- از آن‌جا که یکی از اهداف اصلی آموزش زبان عربی فهم و درک متون دینی است، در این کتاب نیز به متون اهمیت فراوان داده شده است و انتظار می‌رود دبیران گرامی هنگام تدریس، به قرائت و فهم متون عنایت خاصی داشته باشند.

۳- بخش‌های قواعد کتاب، همچون سال گذشته با بهره‌گیری از روش اکتشافی تهیه شده است. لذا سعی شود معلم به کمک دانش‌آموز و با استفاده از شیوه سؤال و جواب، انجام مسابقات علمی و فراهم نمودن بستر لازم، آموزش قواعد و کاربرد آن‌ها را برای دانش‌آموزان تسهیل کند.

۴- در تدوین قواعد کتاب سعی شده است فقط به ذکر قواعدی اکتفا شود که برای فهم عبارت‌ها مورد نیاز است. این قواعد، با زبانی ساده و با استفاده از پرسش و پاسخ، مقایسه و تحلیل نمونه‌ها و سرانجام قضاوت، به صورت خودآموز مطرح شده است تا دانش‌آموز با هدایت معلم، آن را مرحله به مرحله بیاموزد. لذا به معلمان ارجمند توصیه می‌شود که از پرداختن به جزئیات خارج از محدوده کتاب، جداً خودداری ورزند.

۵- برای آموزش افعال معتل تلاش شده است که دانش‌آموز بدون توجه به قواعد پیچیده اعلال، صیغه‌های مختلف را بشناسد و به کار گیرد و در ترجمه آن‌ها با مشکل مواجه نشود. بنابراین، آموزش صرف صیغه‌های اعلال می‌بایست با روش تکرار و ملکه‌سازی و سرانجام برگزاری مسابقه میان دانش‌آموزان در قالب گروه‌ها و ... انجام شود. برای نیل به این مقصود، می‌بایست دانش‌آموز صیغه‌های مختلف را ببیند و به کار بندد و بدون توجه به قواعد، آن‌ها

را ترجمه کرده و مورد استفاده قرار دهد. هنر معلم، تسهیل امر آموزش و یاد دهی نکاتی است که مورد نیاز دانش آموز است؛ لذا آموزش هر مسأله‌ای که منجر به پیچیده‌تر شدن فرآیند تعلیم و تعلم گردد، نارواست.

۶- در بخش «کارگاه ترجمه» سعی شده است که موضوع «درک و فهم» ملاک عمل قرار گیرد؛ لذا سؤالاتی از خود متن طرح گردیده که دانش آموز باید با دقت بر روی متن و فهم عبارت‌ها و جمله‌ها، به جواب سؤالات دست پیدا کند. روشن است که دانش آموز برای یافتن پاسخ صحیح، راهی جز فهم متن نخواهد داشت.

گرچه در تمامی مراحل آموزش و فرایند یاددهی و یادگیری، دانش آموز باید محوریت داشته باشد، اما در فرایند ترجمه و درک و فهم متون و به خصوص عبارت‌ها و جمله‌های موجود در تمارین، این فعالیت و مشارکت باید به‌طور جدی توسط معلم پیگیری شود و توانایی تکیه بر درک و استنباط فردی در دانش آموز ایجاد گردد. نظر به اهمیت این امر و علی‌الخصوص برای رشته علوم انسانی، از همکاران محترم انتظار می‌رود از ابتدای سال با روشی منظم، مشارکت دانش آموز را در ترجمه مدنظر قرار دهند.

اساساً در انتخاب متون و تمارین نهایت دقت به عمل آمده تا متناسب با آموخته‌های دانش آموزان و در حد توان آن‌ها باشد. لذا معلمان عزیز لازم است به منظور بازدهی بیش‌تر، دانش آموزان را در امر ترجمه سهیم سازند.

۷- بسیاری از دانش آموزان، زبان عربی را یک زبان دستوری محض و به دور از هرگونه لطافت و زیبایی، همراه با پیچیدگی و دشواری می‌پندارند. برای تغییر دادن این نگرش و برانگیختن حس زیباشناسی آن‌ها، بخش پایانی کتاب به مسائل بلاغی (معانی، بیان، بدیع) اختصاص یافته تا تأکیدی باشد بر این که زبان عربی، تنها محدود به قواعد صرف و نحو نمی‌باشد.

۸- صفحه «الصور الجمالية...» قدمی است در راه زیباشناسی کتاب وحی. در این صفحه تلاش گردیده پاره‌ای از نکات بلاغی مطرح شود. زبان عربی زبانی است با ظرایف و لطایف بی‌شمار که وقوف بر آن‌ها بر زیبایی فهم معانی می‌افزاید. آشنایی دانش آموز با گوشه‌هایی از این ظرایف و لطایف، پنجره‌ای است برای افزایش علاقه وی به این زبان مقدس.

۹- از آن‌جا که بخش عظیمی از متون اسلامی را ادعیه معصومین علیهم السلام تشکیل می‌دهد و کتاب ارزشمند «نهج البلاغه» پس از قرآن کریم از منزلتی بس والا برخوردار است، بخش‌هایی با عنوان «في ظلال الأدعية» و «في رحاب نهج البلاغه» با هدف آشنایی دانش آموزان با ادعیه معصومین و گوشه‌هایی از نهج البلاغه در پایان هر درس گنجانده شده است. عمده‌ترین هدف این دو بخش، ترجمه متون است بی‌آن که پرداختن به نکات صرفی و نحوی مورد نظر باشد.

لازم به ذکر است که صفحات «الصور الجمالية في القرآن الكريم» و «في رحاب نهج البلاغه» و «في ظلال الأدعية» اختیاری است.

۱۰- با توجه به این که کتاب‌های جدید عربی «دانش آموز محور» است، لازم است به فهم موضوعات درس، ترجمه متون، عبارت‌ها و جمله‌ها از سوی دانش آموز اهمیت داده شود. این مسأله موجب خواهد شد که دانش آموز به‌طور جدی

خود را درگیر فهم متون کند. این کار شاید در آغاز اندکی برای او دشوار باشد، لیکن به مرور زمان علاوه بر کسب مهارت لازم موجب علاقه‌مندی وی به زبان قرآن خواهد شد.

کتاب حاضر، حاصل زحمات جمعی از شیفتگان زبان قرآن است که نهایت سعی خود را مبذول داشته‌اند تا کاری خداپسندانه و قابل قبول ارائه دهند؛ اما علی‌رغم تمام دقت نظرها، ممکن است خالی از نقص نباشد. و این نظرات و پیشنهادها برای همهٔ خادمان زبان قرآن. با آرزوی توفیق برای همهٔ خادمان زبان قرآن.

سایت گروه عربی : www.arabic-dept.talif.sch.ir

گروه عربی

دفتر تألیف کتاب‌های درسی ابتدایی و متوسطه نظری

معلمان محترم، صاحب نظران، دانش آموزان عزیز و اولیای آنان می توانند نظر اصلاحی خود را در باره مطالب

این کتاب از طریق نامه به نشانی تهران - صندوق پستی ۴۸۷۴/۱۵۸۷۵ - گروه درسی مربوط و یا پیام نگار (Email)

talif@talif.sch.ir ارسال نمایند.

و قریباً نصف کتاب های درسی ابتدائی در متوسطه نظری